

Sygn. akt I CSK 868/22

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko S. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 kwietnia 2021 r., sygn. akt I AGa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 kwietnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 228.780 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: „Czy w przypadku nieważnej czynności prawnej (*conditio sine causa*), jeżeli świadczenie *solvensa* znajdowało swój ekwiwalent w usługach faktycznie wykonanych przez niego na rzecz *accipiens*a, to żądanie przez *accipiens*a zwrotu świadczenia – zgodnie z

zasadą zwrotu bezpodstawnie uzyskanej korzyści – może być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 411 pkt 2 k.c., bądź szerzej – czynienie użytku z prawa do żądania zwrotu świadczenia nienależnego dokonywane w świetle art. 5 k.c., z uwagi na ekwiwalentność świadczeń i brak stanu zakłócenia równowagi majątkowej zgodnie z zasadami słuszności, czy też jedyną prawną możliwością *solvensa* jest złożenie oświadczenia materialnoprawnego o potrąceniu w trybie art. 498 k.c.?”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień Sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać przy tym realne i poważne trudności, a także mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw. Skarżący winien jest w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację prawną, bowiem zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny, powstały na tle konkretnego przepisu prawa. Nie może ono odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (zob. postanowienia SN z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18; z 24

kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17; z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17; z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17).

Skarżący nie wykazał występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w powyższym rozumieniu. Dwa przywołane w skardze wyroki Sądu Najwyższego (z 10 lutego 1998 r., II CKN 601/97, i z 21 września 2004 r., II PK 18/04), w żaden sposób nie przystają do okoliczności niniejszej sprawy. Sama okoliczność, że świadczenie spełnione na rzecz pozwanego stanowiło ekwiwalent usług wykonanych przez niego na rzecz powódki, nie może zostać uznana za wystarczającą do przyjęcia, że spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Akceptacja stanowiska skarżącego musiałaby w takim wypadku prowadzić do konkluzji, że spełnienie świadczenia wzajemnego (ekwiwalentnego) w każdym przypadku czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Prowadziłoby to do faktycznego zrównania sytuacji prawnej podmiotów dokonujących niewadliwych czynności prawnych z sytuacją podmiotów, które spełniły świadczenie w wyniku czynności nieważnych. Oznaczałoby to usankcjonowanie stanu niezgodności z prawem. Skarżący nie przedstawia żadnych racji, które uzasadniałyby takie stanowisko. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika ponadto, że skarżący nie wykazał wartości spełnionego przez siebie świadczenia. W związku z tym czynione w skardze kasacyjnej założenie, że świadczenie to było ekwiwalentne, należy uznać za nieuzasadnione, a przez to samo zagadnienie prawne za niemające bezpośredniego znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Nie sposób również przyjąć, aby w okolicznościach sprawy spełnienie przez powódkę świadczenia czyniło zadość obowiązкови wynikającemu z zasad współżycia społecznego. Jak wskazano powyżej, nie ma podstaw do twierdzenia, że świadczenia stron były ekwiwalentne. Ponadto z uzasadnienia Sądu drugiej instancji wynika, że umowy zawarte pomiędzy powódką a pozwanym z naruszeniem art. 210 § 1 k.s.h. miały na celu realizację przez pozwanego jego prawa jako współnika do zysku w spółce. Wspólnikowi zasadniczo służy prawo do dywidendy. Słusznie dostrzegł Sąd Apelacyjny, że realizowanie go w ten sposób, przez fakturowanie usług związanych z nadzorem nad realizowanym projektem, co miało na celu optymalizację podatkową, przy jednoczesnym pozostawaniu przez

pozwanego z powódką w stosunku pracy, w ramach którego pozwany miał także nadzorować projekt, świadczy o wątpliwym etycznie działaniu pozwanego. Nie można było w związku z tym uznać za zasadne zastosowanie klauzuli zasad współżycia społecznego, niezależnie od tego, czy weźmie się pod rozwagę art. 411 pkt 2 k.c., czy art. 5 k.c. Jeżeli pozwanemu nie można przypisać bez wątpliwości działania zgodnie z zasadami współżycia społecznego, to nie jest oczywiście wadliwe uznanie, że spełnienie na jego rzecz świadczenia nie czyniło zadość zasadom współżycia społecznego.

W odniesieniu do końcowej części przedstawionego do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, należy jedynie wskazać, że nie jest rolą Sądu Najwyższego wskazywanie skarżącemu, w jaki sposób może dochodzić obrony swoich praw, do czego *obiter dicta* odniósł się Sąd Apelacyjny.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. Suma zwrotu kosztów równa jest wynagrodzeniu radcy prawnego w wysokości wynikającej z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[as]